

ONSDAG 7. MAJ 2014

Jyllands-Posten PREMIUM

Forside Premium Indland Politik International Erhverv Sport Kultur Debat Aarhus Livsstil Temaer ▼ Mere ▼

Analysér Indblik Kommentarer Anmeldelser Deadline Editor's choice Gemte artikler Mere

"Når du har børn, er det umuligt. Drop det."

KULTUR 06.05.14 kl. 14:19

Læs 1. kapitel af Peter Øvig Knudsens nye bog "Nakkeskuddet", som bl.a. handler om, hvorfor han opgav at skrive en bog om Pusher Street.

AF PETER ØVIG KNUDSEN

Peter Øvig Knudsen er fascineret af krydsfeltet mellem idealisme, frihedskamp og kriminalitet. Derfor var en bog om Pusher Street en oplagt efterfølger til bøgerne om modstandsbevægelsen og hippierne. Men han måtte opgive. Foto: Carsten Snejbjerg/Polfoto

A STØRRE | MINDRE GEM ARTIKEL

POPULÆRT
LIGE NU ►

Mine historier

Jeg slentrer langsomt ind gennem skoven og drejer op mod Troldmandshøjen. Det er en kold og klar vinterdag, og jeg ved, at noget er slut, inden det overhovedet var begyndt.

Samme dag har jeg siddet på et lille kontor et sted i Politigårdens kringlede indre med to garvede politifolk fra den københavnske narkoafdeling. De gav mig præcis den samme besked, som jeg allerede havde fået fra andre kontakter i kriminalpolitiet:

Opgiv det. Den bog er alt for farlig at skrive.

Ingen af de to på Politigården var det mindste i tvivl. Den ene, en høj, kronraget mand med et stærkt og køligt blik, skar det ud i pap:

„Vi kunne måske tilbyde en vis beskyttelse, hvis det kun drejede sig om dig selv: En hemmelig adresse, nogle gode råd, en overfaldsalarm – så kunne det jo være, at vi nåede frem i tide ...“

Han smilede skævt.

„Men når du har børn, er det umuligt. Drop det. Jeg kan ikke sige andet.“

En af de kriminalfolk, jeg kender fra min research på *Blekingegadebanden*, havde allerede længe før stillet mig et tilsvarende spørgsmål, da jeg insisterede på, at jeg ikke

Erotisk ekstase med eftertanker 🔑

PREMIUM

Dette er en Premium-artikel, der normalt kræver abonnement. Se det løbende udvalg af kvalitetsjournalistik på [Premiumforsiden](#). Den første måned som Premium-abonnent er gratis, og der er ingen binding.

på forhånd kunne opgive projektet:

„Hvad vil du gøre, den dag din datter kommer hjem fra skole og fortæller, at hun er blevet standset af et par meget store, bredskuldrede herrer, som bad hende hilse dig og sige, at du skulle stoppe dine undersøgelser, hvis du var glad for hende?“

„Jeg ville naturligvis stoppe med det samme,“ svarede jeg.

„Mine børn skal ikke løbe nogen som helst risiko.“

„Så kan du lige så godt lade være med at gå i gang.“

*

Jeg læner mig lidt forover for at komme de sidste meter op ad gravhøjen, hvor troldmanden ligger begravet. Nedenfor løber stien tilbage gennem hestefoldene og med et brat fald ind mellem Ermelundens nøgne træer. Fra den anden side høres den konstante susen af biler på motorvejen mod Helsingør.

Gennem snart femten år er det ene dokumentariske bogprojekt fortsat over i det næste med en driftssikker naturlighed. Jeg har aldrig skullet vælge mellem flere idéer, og jeg har aldrig opgivet et projekt, jeg først er faldet for. Historien til den næste bog er dukket op, når der var behov for det, og har på en måde valgt sig selv uden min bevidste kontrol.

Det samme var sket denne gang. Historien voksede indlysende og naturligt ud af mine senere års temaer med bøgerne om Blekingegadebanden og hippierne. Jeg ville skrive historien om Pusher Street, hashhandlernes gade på Christiania, som i halvfjerdsere var opstået i hjertet af hippiebevægelsen med dens frie forhold til bevidsthedsudvidende stoffer.

Siden var magten over Pusher Street og dens milliardomsætning gledet christianitterne af hænde og overtaget af rockergrupper og deres håndlangere.

Peter Øvig Knudsen. Foto: Gyldendal

Krydspunktet mellem idealisme, frihedskamp, vold og kriminalitet har for mig en voldsomt fascinerende kraft. Jeg havde allerede et par kilder at lægge ud med og fandt frem til en komplet samling af Christianias avis *Ugespejlet* med mange års nyheder om gaden.

Jeg mærkede de første tegn på den velkendte, nysgerrige kildren i maven. Researchen til den næste bog kunne begynde, og jeg så frem til en af de skønneste faser i et arbejdsforløb.

Efter dagens samtale på Politigården er jeg endegyldigt slået tilbage til kold start. Selvfølgelig har jeg hørt det før, kriminalfolkene sagde det lige fra begyndelsen, min kæreste har sagt det længe, min forlægger har vist allerede opgivet projektet, og de gamle journalistvenner i min læsegruppe, 'backingbandet',

har slået opgivende ud med hænderne efter at have vendt sagen ad flere omgange gennem de foregående måneder. Jeg er blot den sidste til at se det i øjnene.

Nu har jeg ingen anelse om, hvad min næste bog kunne handle om. Jeg hader at stå i den situation selv at skulle opfinde et projekt. Idéen skal komme af sig selv.

Jeg småløber ned ad Troldmandshøjen og standser ved informationsskiltet, som myndighederne har sat op ved foden af højen.

Under en tegning fra udgravningen i sommeren 1845 fortælles historien om, hvordan troldmanden og hans guder med torden og lynild havde skræmt udgravningsholdet på flugt, da de første gang ville åbne hans grav. Det er pirrende, at ikke kun ægyptiske

faraoner som Tutankhamon kunne nedkalde guddommelige trusler og straf over gravskændere.

Ungerne og jeg kan ikke blive trætte af at nærstudere skiltets små tegninger af udstyret i troldmandens taske: Et stykke rav, en bronzepincet, gennemborede konkylier fra Middelhavet, en lille terning af træ, underkæben af en egerunge, en lille blære med småsten, en falkeklo og halen af en snog.

Troldmandshøjen har gennem ti år været et yndet mål for en kort gåtur, og børnenes kammerater er sjældent sluppet for at få historierne om den magiske mand i højen under deres fødder. En af min datters veninder blev så skræmt, at hun knap turde besøge os, før jeg lovede, at hun aldrig igen ville blive udsat for en tur op til troldmanden.

Jeg spadserer hjemad langs hestefoldene og skal ingenting nå. Nogle uger før har jeg under en nytårsrejse med min kæreste til Marrakech opdaget, hvor udmattet jeg egentlig er. I et par måneder, siden udgivelsen af andet bind af mine Hippiebøger, har jeg konstant optrådt i medierne og været i til tider voldsom debat.

Allerede under arbejdet med det sorte bind to om de mere mørke og dæmoniske sider af hippiernes kærlighedsoprør mærkede jeg fra kilderne en tung modstand mod at kaste lys over skyggesiderne, og undervejs blev jeg udsat for nogle af de værste angreb og trusler, jeg har oplevet i mit forfatterliv.

I ugerne op til udgivelsen af *Hippie 2* i efteråret 2012 begyndte modstanden også at sætte sig spor i offentligheden som kritiske læserbreve, avisartikler og indlæg på bøgernes hjemmeside. Jeg blev beskyldt for at have misforstået det hele, for at manipulere med kilderne og kynisk gå efter sensationerne for at udnytte kærlighedsoprøret til selv at score penge og berømmelse.

Jeg forklarede igen og igen, at bøgerne var *min* version af historien, og at øjenvidner i deres egen erindring naturligvis kunne have andre udgaver af begivenhederne.

Efter udgivelsen befandt jeg mig nogle uger i en mindre orkan, og da den viste tegn til at tage af, røg jeg i konflikt med multinationale Apple, som fjernede de digitale udgaver af bogen fra sine butikker med henvisning til de gamle fotografier af mere eller mindre nøgne hippier. Pressens interesse for sagerne begyndte først at normalisere sig hen mod jul.

Debat er en luksus for en dokumentarisk forfatter, og jeg har gennem årene haft stor glæde af at optræde i medierne, når de interesserede sig for mit arbejde. Jeg har altid følt mig fair og respektfuldt behandlet af journalistkollegerne. Men da nogle af mine centrale kilder til hippiebøgerne var stærkt kritiske, blev min professionelle faglighed og etik anfægtet og dermed den troværdighed, som både mine bøger og jeg selv lever af. Jeg måtte vende det kritiske blik mod mig selv og ransage mine motiver og handlinger.

I en kronik med titlen 'Hvem ejer historierne' forsøgte jeg op mod jul at opsummere debatten om bøgerne ved at diskutere den menneskelige erindrings tvetydige karakter og dokumentaristens udfordringer med at genfortælle de mange forskellige versioner af virkeligheden.

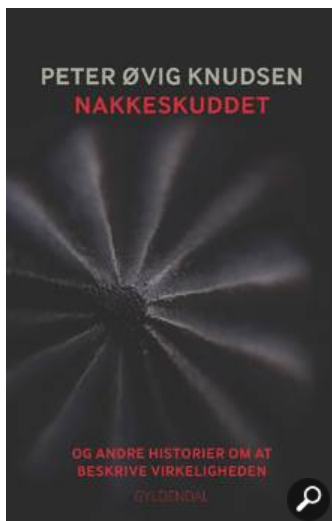
Under arbejdet med kronikken blev jeg mindet om, hvordan konflikterne om beskrivelsen af fortidens dramaer havde gået som en rød tråd igennem mit arbejde som journalist og forfatter, i særdeleshed siden min første dokumentariske bog, *Efter drabet*, om modstandskampens likvideringer.

*

Jeg sidder på arbejdsværelset og glør ud i skoven efter gåturen. For første gang googler jeg Troldmandshøjen. Den viser sig at være et af de tidligste og mest centrale bronzealderfund i dansk arkæologiske historie.

På nettet er der dog ikke meget at læse, så jeg mailer til en arkæolog fra Nationalmuseet, som har skrevet om højen, af arkæologerne kaldet 'Hvidegaardsfundet ved Jægersborg Hegn'. Flemming Kaul, den førende danske ekspert på bronzealderens religion, svarer med et udvalg af kildehenvisninger og inviterer mig til at besøge ham på museet for at høre mere om troldmanden.

I *Annaler for Nordisk Oldkyndighed og Historie*, udgivet af Det Kongelige Nordiske Oldskrift-selskab i 1848, finder jeg den første videnskabelige redegørelse for troldmandsgraven, der bliver kaldt „et af de mærkeligste fund, der nogensinde er blevet gjort her i landet“.

I sommeren 1845 havde gårdmand Erik Hansen efterhånden fjernet halvdelen af en gravhøj for at bruge den fede lerjord til opfyldning om sin gård. Da han løftede på nogle store sten i højen, opdagede han en stenkiste med et stykke brunt klæde og et sværd, og da han henvendte sig til en lokal greve om fundet, skrev greven straks til inspektøren for det oldnordiske museum, etatsråd Thomsen.

Den tidligere handelsmand Christian Jürgensen Thomsen var ikke hvem som helst, men regnes for at være grundlæggeren af moderne, videnskabelig arkæologi i Danmark, ligesom han skabte den samling, der siden blev en af grundstenene til Nationalmuseet.

Thomsen og hans assistent begav sig kort efter ud til Jægersborg, hvor de mødtes med gårdmanden, greven og en politiassistent fra Lyngby. Et stærkt regnvejr gjorde dog gravearbejdet umuligt, og graven blev dækket grundigt til for at hindre røverier.

Få dage senere dukkede holdet op igen, nu suppleret med både en ung tegner, Magnus Petersen, som Thomsen havde fået anbefalet på Kunstakademiet, og regimentskirurg Ibsen, der „goddhedsfuldt havde præpareret en Schellakfernis til Klædets Conservation,“ som arkæologerne skrev i artiklen om fundet.

Mens den videnskabelige beretning ikke indeholder ét ord om hverken torden og lynild eller et flygtende gravehold, findes denne dramatiske fortælling i tegneren Magnus Petersens erindringer. Magnus Petersen, hvis tegninger fra 1845 i dag illustrerer det officielle skilt ved højen, skrev tres år senere sin beretning om et langt liv som arkæologisk tegner efter debuten i Jægersborg.

Da holdet ville åbne troldmandens grav, beretter han, „begyndte lyn at knitre og torden at rulle over os og bogstavelig talt jagede os fra vores gerning, som om selve hans ubekendte guder endnu ville værne om hans hvilested“.

Spørgsmålet er, om de arkæologiske videnskabsmænd i deres artikel ikke har fundet det relevant at indrømme, at de skræmt flygtede fra torden og lynild. Eller om tegneren har fortalt en mere dramatisk historie, end han havde dækning for, da han efter tres år erindrede sin første opgave. Under alle omstændigheder står tegnerens version af historien nu på det officielle Danmarks informationsskilt ved foden af højen.

I de følgende 150 år har arkæologerne forsøgt at forklare, hvad de mystiske remedier i troldmandstasken mon skulle bruges til, og hvilken rolle troldmanden spillede i bronzealderssamfundet.

Min egen barndoms store arkæolog, P.V. Glob, har også været fascineret af Hvidegaardsfundet og er gået meget langt i sin fortolkning af troldmandens betydning: Glob mener, at troldmanden på sin tid kan have indtaget en sjældent altdominerende rolle i samfundet, hvor han i én person forenede den politiske og religiøse magt som både høvding og shaman.

Bogen, der ikke bliver skrevet ➔

I Globs beretninger blev det bakkede skovområde bag min have beskrevet, som det så ud dengang, et rigt handelscentrum med dybe fjorde, hvortil mægtige skibe fragtede varer fra Middelhavet eller endnu fjernere destinationer, og hvor store kultiske fester under troldmandens ledelse blev afviklet med flammende bål, gjaldende lurblæsere og trommernes dunken, dansende kvinder og mænd med hornede hjelme, rituelle ofringer og magiske tegn, bevidsthedsudvidelse, åndetale og vild ekstase.

Jeg begyndte at mærke den søde kildren i maven, som altid kendetegner den første inspiration. Kunne jeg måske have fundet emnet for en ny bog til erstatning for den om Pusher Street? Et drama, der tematiserer danskernes religiøsitet i en fjern, førkristen fortid?

„Fanden har skabt religionerne,“ som filosofen Villy Sørensen engang sagde til mig, fordi religionerne efter hans mening altid forenkler og dogmatiserer den oprindelige indsigt. Men med ‘Gud’ var det en ganske anden sag, og Villy Sørensen havde en dyb interesse i de profeter og mystikere, som gennem århundrederne havde erkendt den åndelige verden, den „egentlige virkelighed“, som Villy Sørensen kaldte den virkelighed, der ikke som samfundets blot er domineret af penge og magtbegær.

Især siden hippierne dage har vi importeret spirituelle teknikker og meditationsformer fra fjerne østlige kulturer for at erkende os selv og en anden verden, og dén søgende praksis har jeg selv taget del i. Men jeg har også været nysgerrig efter ethvert tegn på, at vi i vores egen tidlige nordiske kultur, før den kristne dogmatik tog monopol på det religiøse, måske også har kendt veje og metoder til at skaffe det enkelte menneske religiøs indsigt.

*

Netop nu, mens jeg skriver denne beretning om politifolkene, Troldmandshøjen og arkæologen, bliver jeg i tvivl om min egen erindring. Da jeg efter at have skrevet den første udgave af teksten begynder at opsoge detaljer i mailboksen og kalenderen, ser det pludselig ud, som om begivenhederne kan være sket i en anden rækkefølge. Måske faldt de slet ikke sammen på én dag og samlede sig så dramaturgisk passende omkring en vandretur til Troldmandshøjen.

Men det er altså sådan her, jeg har fortalt historien i min egen erindring.

Da jeg et par år inde i firserne ankom til Danmarks Journalisthøjskole i Århus, var jeg allerede på et højskolekursus i journalistik blevet overbevist om, at den gamle forestilling om en ‘objektiv journalistik’, der beskriver virkeligheden ‘som den er’, for længst var aflivet og stendød.

På skolen fandtes stadig ældre lærere, som forsvarede forestillingen, men dem havde jeg og en del flere kun et skuldertræk til overs for. Vi vidste, at journalisten allerede ved valget af emne havde truffet et subjektivt valg. Og efter dét valg fulgte journalistens beslutninger om interviewpersoner, kilder, spørgsmål og vinkling, som allerede før skriveproces og redigering havde fjernet historien fra enhver objektivitet. I dag lærer børnene det samme i folkeskolen.

Men enhver afdød forestilling efterlader et tomrum. Dengang føltes tomrummet dog ikke så anfægtende, fordi tiden var politisk, og den objektive journalist kunne erstattes af den politisk engagerede. Det gjaldt om at afsløre magthaverne og, ikke mindst, at bringe de almindelige menneskers fortællinger ind i medierne.

I min egen udgave af den agenda havde jeg i mange år den opfattelse, at det i sig selv var ‘progressivt’, som det hed, at lade mennesker fortælle så hudløst som muligt om deres liv, smerte og eksistentielle udfordringer. I dag, hvor alle slags mennesker blotter sig selv i en lang række tv-koncepter, er det ikke længere så presserende en mangelvare i mediebilledet.

Da jeg selv ved halvfemsernes slutning skiftede genre fra det personorienterede interview til en dokumentarisme, der havde et bredere kildegrundlag, blev jeg igen

konfronteret med det problem, som forestillingen om den objektive journalistik tidligere havde løst for generationer af kolleger: Hvad er forholdet mellem, hvad der engang er sket i virkeligheden, og den beskrivelse af virkeligheden, som vi siden hen er i stand til at formidle?

I arbejdsprocessen med min første dokumentariske bog, *Efter drabet*, var jeg nok mest optaget af at gardere mig mod kritik for fejl og misfortolkninger fra fagfolk og historikere. Men da bogen udkom, og jeg stort set kun modtog anerkendelse fra fagfolkene, viste kritikken sig at komme fra ganske andre steder.

Nogle af de gamle frihedskæmpere mente simpelthen, at jeg ikke burde have skrevet bogen. Begivenhederne var bedst tjent med fortsat at henligge i det skjulte, som en del af modstandsfolkene huskede, at de internt havde aftalt efter krigen. I hvert fald var det alt for følsomt for de involverede at få det hevet frem og beskrevet.

Jeg mødte også det synspunkt, at jeg ved at skrive om modstandskampens grå zoner, ikke mindst tilfælde af rovmord og anden kriminalitet under dække af frihedskamp, kastede smuds på frihedskæmperne. På den måde kom jeg til at gøre uoprettelig skade på kommende generationers indtryk af en modstandsbevægelse, der først og fremmest fortjente respekt.

Nogle angreb mig for blot at søge sensationen ved at fortælle detaljeret om nogle af drabene og deres fatale konsekvenser, og jeg blev mistænkt for at gøre det af selviske og pekuniære grunde.

Jeg blev også kritiseret for at nævne navnene på de likviderede og dermed bryde en uskrevet regel, et tabu, som var blevet etableret umiddelbart efter krigen for at beskytte de dræbtes pårørende.

Og endelig var der dem, som følte sig selv eller deres nærmeste familiemedlemmer alvorligt krænkede af mine beskrivelser, og som gik i rette med mig i avis kommentarer, i klager til Pressenævnet eller ved at anlægge retssag.

Lad mig i forbifarten slå fast, at jeg også i rigelige mængder og gennem mange år modtog anerkendelse, ros fra læsere og taknemmelige breve fra involverede og pårørende, der havde fået kastet lys over fortrængte familiedramaer. Men mens rosen er skøn at sove på, er det kritikken, som skærper årvågenheden.

Dengang forsvarede jeg mig naturligvis mod den del af kritikken, som jeg mente var mere baseret på følelser end på indsigt og fakta. Mit grundsynspunkt var – og er – at de smertefulde begivenheder nødvendigvis må blottægges, hvis vi skal kunne lære af historien, ikke mindst når det gælder vigtige og kaotiske forløb med vold, frihedskamp og krig.

Det store flertal af retsrafne frihedskæmpere vinder kun endnu større respekt, argumenterede jeg, når vi andre indser, hvor komplicerede og paradoksale valgsituationer de har stået i som ganske unge mennesker.

I dag vil jeg gerne tilføje en taknemmelighed over for kritikerne fra dengang, også de følelsesfulde. Jeg har nemlig ikke siden kunnet skrive en sætning i et manuskript uden at være klar over, at jeg skriver om en virkelighed, der har kolossal betydning for dem, jeg beskriver – og endda for flere endnu, hvis eksistens jeg i mange tilfælde ikke engang kender til.

Én eneste sætning fra min hånd kan tilføje et andet menneske eller en hel familie lidelse, og ikke bare på den forfængelige overflade, men langt ind i deres tilværelses fundament og det vigtigste af alt, den enkeltes personlige identitet.

Den bevidsthed kan til tider opleves belastende eller tyngende, og jeg kan et øjeblik misunde fiktionsforfatterne en større frihed i skriveprocessen. Men samtidig er det netop denne tyngde og alvor, som tilføjer mit arbejde en stor meningsfylde. Jeg behøver sjældent at komme i tvivl om, hvorvidt jeg bare spilder tiden.

»Du sætter din families liv på spil«

*

Nogle uger efter min gåtur til Troldmandshøjen besøger jeg arkæologen Flemming Kaul, som på sit kontor på Nationalmuseet, mellem imponerende stabler af bøger og dokumenter, forklarer om sit arbejde med at afdække bronzældermenneskets religiøsitet.

I 1990'erne gennemførte Kaul en særdeles omfattende kortlægning af ikonografi og symboler på den tids bronzegenstande, ikke mindst datidens rageknive, og lagde grundlaget for sin tese om en solgudsdyrkende kult med udgangspunkt i solens bevægelse hen over himmelhvælvet, hjulpet gennem døgnnet af den mytologiserede hest, fisk og slange.

Flemming Kaul viser mig de originale tegninger og dokumenter fra fundet af troldmandens grav i museets arkiv, før vi går gennem bronzældersalene med hornede hjelme, hellige okser og mægtige lurblæsere, som engang indgik i den kultiske soldyrkelse. Til min glæde bekræfter arkæologen, at der er fundet hampereb i en grav fra bronzælderens, og at det derfor ikke kan afvises, at rygning af den bevidsthedsudvidende plante har været en del af datidens religiøse praksis.

Det bagerste, dunkle rum er helliget de religiøse fund med en svagt lysende, gylden solnedgang på endevæggen og grafiske illustrationer af Kauls teorier om soldyrkernes verdensbillede. I en af monterne viser han indholdet fra troldmandens taske, rovfuglekloen, egerknæben og halen fra en snog.

Bag glasset opdager jeg et par små bronzefigurer af kvinder, der tilsyneladende står i yogastillingen 'Buen', hvor man fra rygliggende stilling rejser sig på fodsåler og håndflader og i dygtigste fald får kroppen til at danne en bue. Jeg ved fra min egen yogapraksis, hvor krævende stillingen er for rygmusklerne.

Kan bronzælderens religiøse kult også have været under indisk indflydelse og derfra have kendt til yogalignende øvelser? spørger jeg begejstret arkæologen.

Nej, nej, svarer Flemming Kaul, figurernes stillinger har intet med yoga at gøre. De viser kvinder, der slår akrobatiske flikflak-spring, og de datidige tegninger viser da også disse baglæns flikflak hen over skibene som led i de kultiske fester.

Jeg har svært ved at forestille mig flikflak-spring hen over skibe, men i samme nu går det op for mig, at forskeren, den arkæologiske videnskabsmand, og jeg, dokumentaristen, naturligvis står i samme konflikt: Vi finder tegn, smuler og udsagn fra fortiden, og i vores forsøg på at sætte disse stumper sammen til en meningsgivende historie, foretager vi nødvendigvis en personlig udvælgelse, fortolkning og redigering.

Ingen kan endegyldigt afgøre, i hvor høj grad vores historier er sammenfaldende med datidens virkelighed.

*

Samtidig med at jeg skriver dette, læser jeg den franske forfatter Delphine de Vigan's forsøg på i bogen *Alt må vige for natten* at afdække sin mors historie på baggrund af sine egne og familiens erindringer, efter at moren har begået selvmord:

„Jeg håbede, at mit besynderlige materiale ville afdække en sandhed. Men sandheden eksisterede ikke. Jeg havde kun et par spredte brokker, og alene det at skabe orden i dem skabte en fiktion i sig selv. Hvad jeg end skriver, vil det blive en opdigtet historie.“

Jeg er ikke gået i gang med at skrive bogen om troldmanden. Det har kildret sødt i maven at være nede i de gamle kilder og møde en engageret forsker, historien har magien og den gode fortællings dramatiske elementer. Men den mangler alligevel noget for at blive en af *mine* historier.

Uden levende hovedpersoner og øjenvidner vil jeg på en måde være for frit stillet. Er hullerne mellem de ganske små brikker af viden og kildemateriale fra bronzælderens

ikke så store, at jeg ville være tvunget til at fylde ud med fiktion? På det felt ville jeg føle mig som en amatør uden hverken arkæologens mangeårige indsigt i stoffet eller fiktionsforfatterens frie adgang til fantasien.

I virkeligheden kan jeg nok ikke undvære at skrive om og til mennesker, der selv har oplevet begivenhederne, som har følelser og identitet på spil, og som potentielt vil gå i rette med min måde at beskrive deres virkelighed på. Historien er stadig i live, og jeg har brug for at skrive op mod de endnu levende.

Måske har de kritiske læsere med egne erindringer om historien for mig erstattet det tomrum, som opstod efter den objektive journalistiks død.

I alle mine bøger fra *Efter drabet* og frem har jeg, først eller sidst, skrevet en lille tekst til læseren om denne udfordring. Jeg har i forskellige versioner formuleret mine egne krav til min arbejdsmetode, nemlig at alle beskrivelser i bøgerne kan føres tilbage til kilderne.

„På grund af ønsket om at gøre mit arbejde gennemsigtigt og kontrollerbart har jeg bestræbt mig på udelukkende at viderebringe beretninger og faktuelle oplysninger, som kan føres tilbage til navngivne skriftlige eller mundtlige kilder,“ hedder det i *Efter drabet*, hvor jeg især forestillede mig at få historikerne som kritikere.

„Intet er opdigtet,“ fastslår jeg i *Birkedal*, og „enhver sætning i bogen kan spores tilbage til kilderne“. Næsten enslydende hedder det i de første sætninger af forordet til *Blekingegadebanden*: „Dette er en dokumentarisk beretning. Teksten er ikke på nogen måde baseret på forfatterens fantasi, men udelukkende på et stort antal skriftlige og mundtlige kilder.“ Og igen i hippiebøgerne.

Disse formuleringer er valgt for at forpligte mig selv, men også for at udfordre eller måske endda tirre den læser, der mistænker mig for at fordreje eller overdrive, og som måske selv kender til begivenheden.

Jeg vil gerne kigges i kortene, og jeg vil gerne stilles til regnskab. Jeg kan opleve det næsten magisk bevidsthedsudvidende, når en ny erindringshistorie stritter i andre retninger end de historier, jeg allerede har hørt. Min nysgerrighed er straks tændt som en længsel efter at forstå endnu en skæbne, endnu et menneske og dets motiver for at fortælle sin historie i en bestemt version.

Men kampen om, hvad der virkelig skete, er kun meget sjældent kommet til at stå om faktuelle detaljer eller kildefasthed. For det er langt alvorligere sager, der er på spil.

*

Jeg udvælger, hvad jeg overhovedet vil skrive om, og derefter orkestrerer jeg hele værket, vælger de enkelthistorier, jeg finder mest sigende, skaber min egen dramaturgi, ordner og prioriterer, skaber begyndelse og slutning.

Derfor har jeg også i de små metatekster i bøgerne hver gang tilføjet, at jeg tager ansvaret for at have skrevet *min* udgave af fortællingen, og jeg har måttet gentage det igen og igen og igen.

Til mine foredrag og i andre møder med læsere har jeg nemlig ofte mødt den misforståelse, at jeg med mine erklæringer om hundrede procent dokumentarisme også erklærer min tro på forestillingen om den objektive virkelighedsgengivelse. Mange af disse læsere har selv troet på denne forestilling og har derfor tillagt mine beskrivelser en decideret én-til-én sandhedsværdi.

Jeg indvender, at jeg på ingen måde kan genskabe Virkeligheden med stort V og endnu mindre finde Sandheden. Jeg sidder med alt for få brikker til at lægge et endeligt, komplet puslespil, og jeg kan aldrig være sikker på, om de billeder, jeg vælger at sætte brikkerne sammen til, overhovedet ligner de oprindelige motiver.

Derfor vil jeg til stadighed komme i konflikt med de mennesker, der har andre billeder

og historier i deres erindring end mine. For mange af de mennesker, som selv har taget del i begivenhederne, kan det nemlig være afgørende for deres egen identitetsoplevelse, at netop *deres* erindringer er de sandeste.

Under arbejdet med hippiebøgerne blev sammenstødene med et par af kilderne til sidst så ophidsede, voldsomme og komplicerede, at jeg fik behov for at spørge mig selv, om jeg kunne stå inde for min egen praksis: Kan jeg i dokumentarismens tjeneste tillade mig at såre og krænke andre mennesker? Og hvad er mine motiver for at gøre det? Er jeg kyniker eller bare professionel?

Den følgende tekst er min personlige undersøgelse af de spørgsmål, foretaget ene og alene på baggrund af egne erfaringer.

Peter Øvig Knudsen, januar 2014

[Bogen kan købes her \(papirbog\)](#)

[eller her \(e-bog\)](#)

Dette er en Premium-artikel, der normalt kræver abonnement. Se det løbende udvalg af kvalitetsjournalistik på [Premiumforsiden](#). Den første måned som Premium-abonnent er gratis, og der er ingen binding.

KULTUR 06.05.14

Erotisk ekstase med eftertanker

Ikke alt skal frem i lyset i Peter Øvig Knudsens bøger, men i sidste ende vejer hensynet til bogen tungest. [Om](#)

SENESTE KULTUR

[Hvad koster egentlig en morgenbillededame?](#) [Om](#)

[Erotisk ekstase med eftertanker](#) [Om](#)

[Ung pige i udryddelseslejr](#) [Om](#)

FØLG
JYLLANDS-POSTEN

REDAKTIONEN ANBEFALER

INDLAND

Freja er skabt til at redde storebror Anders

Danmarkshistoriens første donorbarn, som er udvalgt på ægstadiet for at kurere sin storebror, blev født i 2011. Læs her i fire kapitler familiens usædvanlige historie.

SPORT

Selv mord - det er jo ikke noget, man snakker om

Kristen Augustinussen tog sit eget liv. Seks dage senere blev han begravet i sin yndlings-T-shirt med et billede af sønnen Thomas Augustinussen, anfører for AaB's superligahold. Dette er deres historie, fortalt i tre kapitler.

INDLAND

Frås på Riget: Lægernes store tag selv-bord

Artikelserie: Læs et udvalg af Jyllands-Postens afsløringer af, hvordan overlæger på Rigshospitalet har misbrugt forskningsmidler til dyre vine, middage og rejser for familie og kolleger.

ERHVERV

»Mit navn er Lars Juhl, og jeg har fucked mit liv helt op«

I min familie knokler og kæmper vi, indtil vi segner. Og når vi vågner igen, knokler og kæmper vi videre. Vi giver aldrig, aldrig, aldrig op. Det har ført mig til at lave en milliardforretning. Men medaljen har også en bagside. Det fandt jeg ud af den dag, jeg døde. [Om](#)

SENESTE INDBLIK

KULTUR

"Når du har børn,

er det umuligt. Drop det."

Læs 1. kapitel af Peter Øvig Knudsens nye bog "Nakkeskuddet", som bl.a. handler om, hvorfor han opgav at skrive en bog om Pusher Street.

ERHVERV

Her er Danmarks hemmelige milliardærer

Her er navnene på 30 danske milliardærer og 20, som aspirerer til titlen. Fælles for dem er, at de aldrig mister modet.

INDLAND

Freja er skabt til at redde storebror Anders

Danmarkshistoriens første donorbarn, som er udvalgt på ægstadiet for at kurere sin storebror, blev født i 2011. Læs her i fire kapitler familiens usædvanlige historie.

INTERNATIONAL

Turistboom i danskerbyen Elk Horn

Interessen fra danskere efter to tv-dokumentarvirker virker næsten overvældende for de godt 650 indbyggere i Elk Horn, Iowa.

ERHVERV

Han har brugt timer på at overvåge din profil og dine "smukke, bløde kurver"

Det seriøse business-netværk LinkedIn lægger ryg til en helt ny form for kampagne.

INDLAND

Nigerianer på nattoget havde kokain i sine sokker og underbukser

Flere gange i år har politiet og Skat fundet både narkosmuglere og illegale indvandrere på et internationalt nattog til Danmark. Jyllands-Posten er rejst en tur med City Night Line.

PREMIUM TOPHISTORIER

INDLAND

MEST LÆSTE INDBLIK

1 **Turistboom i danskerbyen Elk Horn**

Interessen fra danskere efter to tv-dokumentarvirker virker næsten overvældende for de godt 650 ...

2 **"Når du har børn, er det umuligt. Drop det."**

Læs 1. kapitel af Peter Øvig Knudsens nye bog "Nakkeskuddet", som bl.a. handler om, hvorfor han opgav at ...

3 **"Jeg kunne aldrig finde på at købe sådan et blad"**

50 gratis sladderblade forsvandt lynhurtigt, da JP lavede et lille eksperiment på banegården. Men ...

Danskere støtter månedlig børnecheck

Mens politikerne fortsætter det slagsmålet om EU-borgeres ret til børnechecken, fastslår et klart flertal af danskerne, at børnechecken som et værn mod misbrug bør udbetales månedligt.

Hilla Halla-aho er gift med De Sande Finners EU-håb

Radikale kræver skærpet datatilsyn

INDLAND

INDLAND

ERHVERV & ØKONOMI

Ekspertter: Skat bør gå ind i Se og Hør skandale

Ifølge skatteekspertter bør Skat bør undersøge sag om mulige sorte penge til Se og Hørs nu sigtede tys-tys-kilde. Tidligere Aller-chef afviser sorte penge. 🔑

165 mio. kr. forsvandt i dybe huller

Geotermisk varme fra jordens indre er blevet til en kold økonomisk afvaskning for fjernvarmebrugerne i Viborg-området. 🔑

En af tre virksomheder har ingen nydanske ansatte

Især i mange små virksomheder er ansatte med en anden baggrund end dansk eller vestlig et sjældent syn. 🔑

Jyllands-Posten

Søg

PREMIUM

[Analyser](#)
[Indblik](#)
[Kommentarer](#)
[Anmeldelser](#)
[Navne](#)
[Indland](#)
[International](#)
[Erhverv & Økonomi](#)
[Kultur](#)
[Viden](#)
[Sport](#)
[Editor's choice](#)

KOLOFON

Ansv. Chefredaktør
Jørn Mikkelsen

Digital Mediedirektør
Jens Nicolaisen

Premiumredaktør
Viggo Lepoutre Ravn

Udgiver
[JP/Politikens Hus A/S](#)

Netannoncer
Eric Philippe Jonsen

FØLG JP

ADRESSER

Jyllands-Posten
Grøndalsvej 3
8260 Viby J
Danmark
Tlf.: 87 38 38 38
Fax.: 87 38 31 99

Jyllands-Posten
Rådhuspladsen 37
1785 København V
Danmark
Tlf.: 3330 3030
Fax.: 3330 8001

Kontakt JP
Om Jyllands-Posten

Send Pressemeddelelse
Til jyllands-posten.dk
Til epn.dk

E-AVIS

[Hent den her](#)

JP TABLET

[Hent til iPad](#)
[Hent til Android](#)

SERVICES

[Hvor blev min avis af?](#)
[Abonnement](#)
[JP Pro](#)
[Nyhedsbreve](#)
[RSS](#)
[Annonce](#)
[Artikelarkiv](#)
[Gemte artikler](#)

JP DEADLINES

[JP Deadline 06.00](#) ☐
[JP Deadline 12.00](#) ☐
[JP Deadline 19.00](#) ☐
[JP Deadline lørdag](#) ☐
[JP Deadline søndag](#) ☐
[Alle](#) ☐
[Indtast din e-mail](#)
[Tilmeld](#)

